

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลทำให้กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ

1.1 โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. มีลักษณะแบบแนวสูงหรือแนวดิ่ง (Tall Structure) แนวทางการแก้ไขปัญหาคือปรับปรุงโครงสร้างเป็นแบบแนวราบหรือแนวนอน (Flat Structure)

1.2 การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างงานด้านปราบปรามการทุจริตกับงานด้านตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินไม่สมดุล แนวทางในการแก้ไขคือควรแบ่งส่วนราชการให้มีอัตราส่วนที่สมดุลกัน

2. ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล

2.1 มีกฎหมายบัญญัติให้สำนักงาน ป.ป.ช. รับโอนบุคลากรของสำนักงาน ป.ป.ป. มาเป็นบุคลากรของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งหมด ทำให้สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่สามารถสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้

2.2 การขาดแรงจูงใจในการทำงาน แนวทางในการแก้ไขปัญหา ควรกำหนดอัตราค่าตอบแทนพิเศษให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ที่ปฏิบัติสายงานหลักสูงกว่าเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ที่ปฏิบัติสายงานรอง และกำหนดอัตราค่าตอบแทนพิเศษเท่ากับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และยกเลิกข้อจำกัดจำนวนเงินค่าตอบแทนคณะกรรมการไต่สวนต่อเดือน

3. ปัจจัยด้านกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริง

3.1 ขั้นตอนการนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถูกจำกัดด้วยข้อกฎหมาย แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ แก้กฎหมายมาตรา 66 คำว่า “ผู้เสียหาย” ออกและเพิ่มบทบัญญัติให้บุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่ผู้เสียหายมีอำนาจที่จะร้องทุกข์กล่าวโทษได้ รวมทั้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยกเรื่องขึ้นพิจารณาไต่สวนข้อเท็จจริงได้โดยไม่ต้องมีผู้ใดมาร้องทุกข์กล่าวโทษ

3.2 ขั้นตอนการรับเรื่องร้องเรียนที่ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบที่แน่ชัดและทำงานที่มีลักษณะซ้ำซ้อน แนวทางแก้ไขปัญหา เห็นสมควรยกเลิกคณะกรรมการพิจารณากลับกรองเรื่องร้องเรียนกล่าวหาทั้ง 4 คณะ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากลับกรองเรื่องร้องเรียนขึ้นใหม่เพียงคณะเดียว

3.3 ขั้นตอนการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการไต่สวน

3.3.1 ขั้นตอนเสนอเรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนต้องผ่านผู้บังคับบัญชาหลายคน แนวทางการแก้ไข ควรปรับปรุงโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีลักษณะแนวราบหรือแบนนอน (Flat Structure)

3.3.2 การเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นพวกพ้องไม่มีความรู้ ไม่เอาใจใส่ในงานไต่สวนข้อเท็จจริงและไม่ตรงกับเรื่องที่กำลังทำการไต่สวนข้อเท็จจริง แนวทางในการแก้ไขปัญหา ควรจัดทำบัญชีรายชื่อคณะกรรมการไต่สวนผู้ทรงคุณวุฒิคัดเลือกเฉพาะ ที่มีประวัติการทำงานดีและแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนผู้ทรงคุณวุฒิให้ตรงกับเรื่องทำการไต่สวน

3.3.3 ขาดการสนับสนุนงานธุรการของคณะกรรมการไต่สวนจากสำนักงาน ป.ป.ช. แนวทางในการแก้ไขปัญหา สำนักงาน ป.ป.ช. จะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยงานธุรการของคณะกรรมการไต่สวน

3.4 ขั้นตอนการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

3.4.1 ไม่มีการวางแผนและจัดลำดับความสำคัญในการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แนวทางในการแก้ไขปัญหา ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบเบื้องต้นให้มีมาตรฐานเดียวกัน และจัดลำดับความสำคัญในการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

3.4.2 ขาดการประสานงานที่ดีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในมาตรา 39 มาตรา 40 และมาตรา 42 รวมทั้งเครือข่ายและคนใกล้ชิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แนวทางในการแก้ไขปัญหามองต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านข้อมูลสารสนเทศกับภาคเอกชนและภาคราชการในการร่วมกันเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

3.4.3 ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการเฉพาะทางในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน แนวทางในการแก้ไขปัญหามองพัฒนาเจ้าพนักงานด้านตรวจสอบทรัพย์สินให้มีขีดความสามารถในการตรวจสอบทรัพย์สิน

3.4.4 ขาดอุปกรณ์และบุคลากรที่มีความรอบรู้เชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย แนวทางในการแก้ไขปัญหา ต้องจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยและต้องสร้างและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรอบรู้ในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วย

4. ปัจจัยด้านกฎหมาย

4.1 ไม่มีบทบัญญัติให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มีอำนาจทำการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

ด้วยตัวอำนาจของตนเอง แนวทางแก้ไขปัญหา ควรแก้กฎหมายให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช.

4.2 ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น แนวทางในการแก้ไขปัญหา ควรแก้กฎหมายให้มีกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น

4.3 อำนาจสั่งการตามมาตรา 27 และมาตรา 35 วรรคแรก เป็นแบบรวมศูนย์อำนาจ แนวทางแก้ไขปัญหา ต้องกระจายอำนาจสั่งการ